

Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolas programma

RADOŠAIS UZDEVUMS

Jauniešu idejas Eiropas politikām

Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas EP vēstnieku komanda šajā mācību gadā galveno uzmanību pievērša tam, lai pilnveidotu savas zināšanas par Eiropas Parlamentu, tā institūcijām Eiropā un Latvijā, pētīja politiskās idejas un mācījās tās formulēt. Skolēni iepzinās un veica izpēti par ES un Latvijas prioritātēm.

ES oficiālās politiskās pamatnostādnes uz turpmākajiem 5 gadiem nosaka Eiropadome, kurā piedalās visu ES valstu vai valdības vadītāji. (https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/how-eu-priorities-are-set_lv) Laika periodā no 2024. gada līdz 2029. gadam Eiropadome ir noteikusi 3 galvenās prioritātes. Viena no tām ir spēcīga un droša Eiropa, kas noska:

- Nodrošināt saskaņotu un ietekmīgu ārējo darbību.
- Stiprināt ES drošību un aizsardzību un aizsargāt ES iedzīvotājus.
- Gatavoties lielākai un spēcīgākai Savienībai.
- Īstenot visaptverošu pieeju migrācijai un robežu pārvaldībai.

Eiropas Komisija norāda (https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/security-and-defence_lv), ka gādās, lai Eiropas iedzīvotāji būtu labāk aizsargāti un, lai Eiropa varētu uzturēt mieru, izmantos efektīvus atturēšanas pasākumus.

1. Veidot Eiropas aizsardzības savienību, lai aizsargātu ES un tās iedzīvotājus.
2. Uzlabot sagatavotību un krīžu pārvarēšanu, lai varētu nekavējoties reaģēt uz krīzēm.
3. Uzlabot iekšējo drošību, lai novērstu visus draudus – kā tiešsaistē, tā bezsaistē.
4. Stiprināt kopīgās robežas, lai padarītu tās drošākas.
5. Pārvaldīt migrāciju stingri un taisnīgi.

Arī Latvijas Ministru prezidente Evika Siliņa noteikusi valdības četras 2025. gada prioritātes – drošību, atbalstu ģimenēm, ekonomikas izaugsmi un birokrātijas mazināšanu. <https://lvportals.lv/dienaskartiba/371572-e-silina-nosaka-cetras-valdibas-prioritates-2025-gadam-2025> .

Lai izkristalizētu galveno ideju, skolēni izmantoja formālās un neformālās izglītības metodes. Aktīvākie jaunieši piedalījās JSPA apmācībās, kurās izstrādāja un iesniedza Jaunatnes

līdzdalības projektu. Ir piedalījušies signālvēlēšanu aktivitātēs, ko ģimnāzijā organizēja biedrība “Eiropas Kustība Latvijā” un “Latvijas Jaunatnes padome”, kā arī Izglītības un Zinātnes ministrija, izsakot savas idejas un ierosinājumus vietējai pašvaldībai jauniešu dzīves pilnveidošanai. Ģimnāzijas EP vēstnieku skolai ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Alūksnes novada bibliotēku, kas ir Europe Direct centra Gulbenē filiāle. Sadarbības ietvaros tika organizētas ES tematikai veltītās Prāta spēles un citas aktivitātes. Ģimnāzijā notika jauniešu klātienē tikšanās ar EK Pārstāvniecības vadītāju Zani Petri, novada pašvaldības izpilddirektoru Ingu Berkuli, 14. Saeimas deputātu Česlavu Batņu, EP deputātu Rihardu Kolu. Skolēni uzzināja, kā darbojas ES institūcijas, kādi ir politiķu pienākumi, kā tiek pieņemti politiski lēmumi. Jaunieši noskaidroja, vai tikšanās pārstāvji iesaistās zemessardzē, kādas ir viņu vērtības un redzējums drošības jautājumos. Skolēniem bija iespēja uzklaut un uzdot viesiem jautājumus, apmainīties viedokļiem un izzināt kā politiskās idejas pārtop politikās. (1. pielikums)

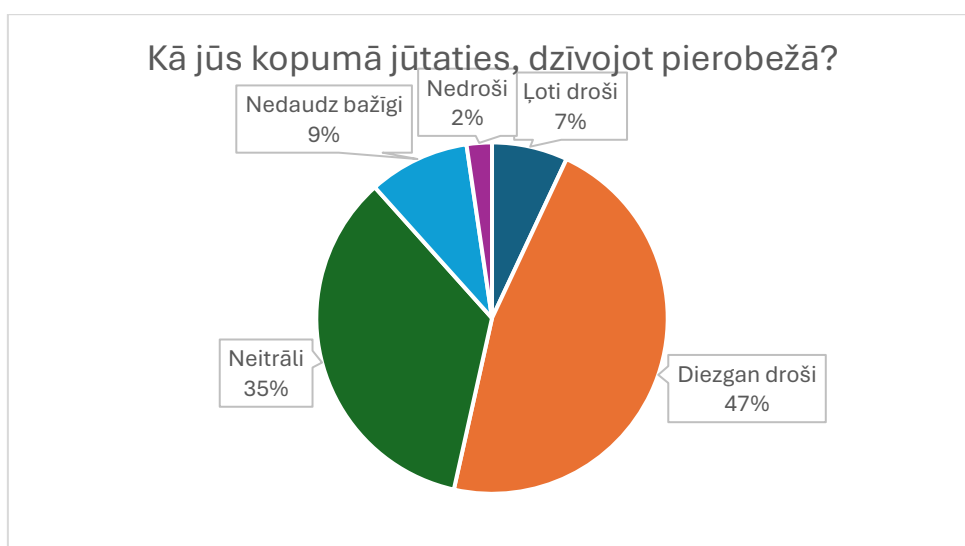
Ar savu pieredzi un jauniegūtajām zināšanām, vēstnieki iepazīstināja skolasbiedrus, vadot nodarbības klases stundās. (2. pielikums) Domājot par svarīgāko, aktuālāko un nozīmīgāko Alūksnes novada jauniešiem, vēstnieki organizēja atklāto stundu, kurā aktualizēja Latvijas intereses Eiropas Savienībā, pēc ES dokumentu izpētes un EK prioritāšu iepazīšanas, izvirzīja savas prioritātes noteiktās jomās. Balsojumā par savām interesēm ES, jaunieši kā vienu no galvenajām norādīja drošību. (3. pielikums)

Šobrīd drošības izaicinājumi vairs nav tikai militāri – tie aptver arī kibernetisko, informācijas telpu un psiholoģisko noturību. Pierobežā turpinās iedzīvotāju skaita samazināšanās, infrastruktūras novecošanās un darba iespēju trūkums. Jaunieši jūtas līdzatbildīgi par valsts drošību un ir gatavi iegūt prasmes nākotnei, lai kļūtu mazāk manipulējami, tāpēc piedāvā idejas, kas ne tikai uzlabotu valsts drošību pierobežā, bet arī veicinātu viņu pašu līdzdalību un piederības sajūtu:

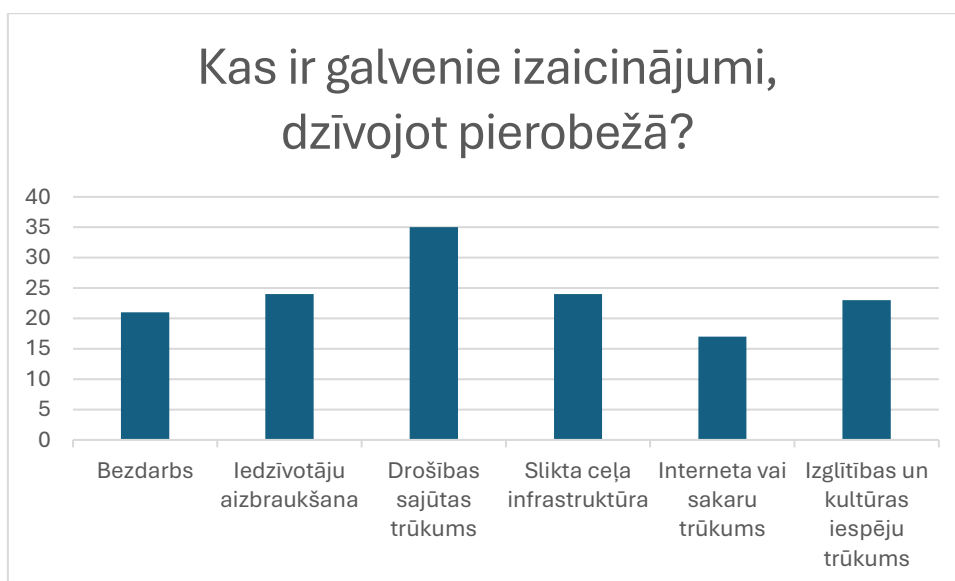
1. Kibernetiskās drošības treniņi, kuros jaunieši apgūst izpratni un ātrāku reaģēšanu uz uzbrukumiem, piemēram,
 - drošu paroļu un divfaktoru autentifikācija,
 - ētisku un ilgtspējīgu meklētājprogrammu izmantošana (White-Hat SEO),
 - kibernetiskās drošības testu izmantošana, lai stiprinātu aizsardzību.
2. Kritiskās domāšanas un medijpratības treniņi jauniešiem un sabiedrībai, lai veicinātu izpratni par viltus informācijas atpazīšanu un pilnveidotu prasmi kritiski izvērtēt informāciju, radot drošības izjūtu.
3. Izstrādāt “X stundas” rīcības mobilo aplikāciju, kas krīzes brīdī parāda visātrāk pieejamās patvertnes, ģimenes satikšanās punktus un izsūta SOS ziņu iepriekš norādītajiem kontaktiem,

lai iedzīvotāji, krīzes brīdī Krievijas pierobežā, justos drošāk. Tā pieaugs iedzīvotāju uzticība institūcijām un no ekonomiskā viedokļa būs lētāk novērst sekas nekā atjaunot infrastruktūru.

Uzklausot, gan tikšanās dalībnieku viedokli, gan skolas biedru idejas un balsojumu par drošību, vēstnieki turpināja radošā uzdevumu izpildi plašākā mērogā. Lai apzinātu vienaudžu viedokli par dzīvi pierobežā, tika veikta aptauja (4. pielikums), kurā piedalījās 10. – 12. klašu 119 ģimnāzijas skolēni. Aptaujā iegūtie dati, liecina, ka drošība ir viena no prioritātēm. Novērtējot savas izjūtas dzīvojot pierobežā, skolēni norāda, ka pamatā jūtas diezgan droši vai neitrāli. Tomēr tikai 7% no respondentiem atzina, ka jūtas ļoti labi, uzsverot, ka dzīve pierobežā, blakus agresorvalstij Krievijai, rada iekšējo satraukumu.

Noskaidrojot, kas ir galvenie izaicinājumi, dzīvojot pierobežā, aptaujātie dalībnieki, kā galveno, uzsvēra drošības izjūtu.

To, ka skolēniem ir svarīga drošību, norāda arī tas, ka katru gadu zinātniski pētniecisko darbu tēmas tiek izvēlētas par “x stundu”, par 72 stundu somu un citām, ar drošību saistītām tēmām.

Lai iegūtu vietējās kopienas viedokli, ģimnāzijas vēstnieki tikās nelielās grupās ar dažāda vecuma un dažādu profesiju pārstāvjiem, lai diskutētu un apmainītos ar viedokli par dzīvi pierobežā. Tikšanās notika ar skolas absolventiem, Pededzes pagasta iedzīvotāju un feldšeri, atvaļinātu karavīru, pensionētu skolotāju, zemessargu un NMPD darbinieku.

Kā galvenais šajās tikšanās, tika uzsvērts, ka, lai stiprinātu drošību pierobežā ir būtiski nodrošināt un saglabāt pirmsskolas izglītības iestādes, skolas un feldšerpunktus, neskatoties uz zemo iedzīvotāju skaitu. Tas stiprinātu drošāku vidi gan pierobežā, gan stiprinātu valsts drošību. Sabiedrības drošības līmeni ievērojami uzlabo policijas, glābēju un NMPD 24 stundu klātbūtne.

Balstoties uz ES un Latvijas prioritātēm, skolēnu aptaujas rezultātiem, kurās aktualizējās problēma, ka skolas jaunieši nevēlās palikt novadā, jo trūkst iespēju (5. pielikums), kā arī pamatojoties uz vietējās kopienas iedzīvotāju izteiktajiem priekšlikumiem, uz savas un ģimenes viedokli un dzīvesvietu, apmēram, 30 km attālumā no Krievijas Federācijas, izkristalizējās galvenā ideja, kurā ir divi galvenie virzieni:

1. Drošības stiprināšana Krievijas pierobežā.
2. Iedzīvotāju piesaiste un noturēšana šajos reģionos.

Abi ir savstarpēji saistīti, jo bez iedzīvotājiem nav ilgtspējīgas drošības, un bez drošības cilvēki nevēlas te dzīvot. Kā prioritāte tika izvirzīta pierobežas teritorijas drošības stiprināšana - veicināt jaunu cilvēku piesaisti ar pierobežas stipendijām dzīvesvietas nodrošināšanai un labiekārtošanai un labvēlīgu, likumīgu atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai pierobežā, nodrošināt mērķētu finansējumu ceļu un sakaru infrastruktūrai, kas garantē pārvietošanās un saziņas kvalitāti.

Nosaukums politikai: **“Droša Latvijas un Eiropas Savienības pierobeža - vieta, kur iedzīvotāji grib un var dzīvot”.**

Galvenie rīcības virzieni:

- Finansiāls atbalsts pierobežas novadu stiprināšanai.
- Civilās aizsardzības pamatu un rīcību ārkārtas situācijās apguve skolās un augstskolās.
- Uzlabot sadarbību starp skolām, augstskolām un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem.

Normatīvie priekšlikumi:

- Grozījumi Izglītības likumā, iekļaujot civilās aizsardzības tematus.
- Finansiāls atbalsts, kas īsteno civilās aizsardzības mācības.
- Likums par atbalsta pasākumiem pierobežas novadiem.

Iespējamie finansējuma avoti:

- Aizsardzības budžeta daļa.
- Eiropas Savienības fondi.
- Valsts budžeta speciālās programmas.

- Privātā un pašvaldību līdzdalība partnerībās.

Dzīvot Krievijas pierobežā – tas nozīmē būt stipras, zinošas un saliedētas sabiedrības priekšpostenī. Bet, lai cilvēki gribētu šeit dzīvot, palikt un atgriezties, ir vajadzīga gan drošības sajūta, gan attīstības iespējas.

Mūsu idejas pamatojums politikas izstrādei, lai veicinātu vēlmi dzīvot Krievijas pierobežā:

1. Drošības sajūta – pamats visam *"Dzīvot pierobežā – nozīmē sargāt Latviju ikdienā."*

- Skaidri parādīt, ka pierobeža nav pamesta vai aizmirsta – šeit ir valsts atbalsts.
- Veicināt jaunu cilvēku piesaisti ar pierobežas stipendijām, nodrošinot dzīvesvietu.
- Rīkot civilās aizsardzības mācības, informatīvas dienas, kibernetikas treniņus, lai cilvēki var justies zinoši un sagatavoti.
- Izstrādāt "x stundas" mobilo aplikāciju krīzes situācijām.
- Uzsvērt, ka dzīvošana pierobežā ir nozīmīga misija – šeit ir "miera robeža".
- Pilnveidot sakaru tīklus, sakārtot ceļus, modernizēt robežapsardzības infrastruktūru (novērošanas torni, ceļi, komunikāciju tīkli).

2. Dzīves, darba un uzņēmējdarbības iespējas *"Pierobeža – vieta, kur idejas kļūst par darbiem."*

- Atbalstīt vietējos uzņēmumus, amatniekus, ražotājus.
- Radīt iespējas jauniešiem uzsākt uzņēmējdarbību – piemēram, ar mikrograntiem vai "jauniešu biznesa inkubatoriem".
- Iespēja strādāt attālināti – nodrošināt internetu un telpas kopstrādei (coworking).
- Likumīgi noteikt pierobežas iedzīvotāja stipendiju vai bonusu – nodokļu atlaides, komunālo maksājumu atbalsts, mājokļu subsīdijas.
- Piesaistīt jauniešus ar bezmaksas studijām apmaiņā pret darbu reģionā.
- Atbalstīt ģimenes (piem., skolu, bērnudārzu pieejamība, transporta kuponi).

3. Vide un dzīves kvalitāte *"Dzīvot pierobežā – ar pārlicību par rītdienu zaļā Eiropā."*

- Saglabāt izglītības iestādes (vismaz pirmsskolas) un feldšerpunktus.
- Izcelt pierobežas dabu, tīro gaisu, mieru.
- Veidot pārgājienu maršrūtus, veloceliņus, sakoptu publisko telpu.
- Atbalstīt zaļo dzīvesveidu, ekotūrisma, permakultūru.

Sagaidāmie rezultāti:

- Drošāka Alūksnes novada, valsts un Eiropas Savienības pierobeža.
- Iedzīvotāju skaita pieaugums pierobežā.
- Jaunu darba vietu radīšana un ekonomiska aktivitāte pierobežā
- Sabiedrības noturība pret propagandu un hibrīddraudiem.
- Sakoptāka vide.
- Ieguvums visai Eiropas Savienībai, kā ārējās robežas teritorijai ar Krieviju.

Savus priekšlikumus varētu iesniegt:

- Latvijas Republikas Saeimai.
- Eiropas Komisijai (EK) - DG REGIO (Reģionālā un pilsētu politika) – atbild par kohēzijas politiku, pierobežas attīstību, ES fondu izmantošanu reģionos; DG HOME (Iekšlietu lietas) – atbild par iekšējo drošību, robežsardzi, migrāciju un ES ārējām robežām.
- Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai (EESK)- padomdevējas institūcija, kas pārstāv pilsoniskās sabiedrības, darba devēju un darba ņēmēju intereses.
- Eiropas Reģionu komitejai (RK)-padomdevēja institūcija, kas pārstāv vietējo un reģionālo pašvaldību intereses.

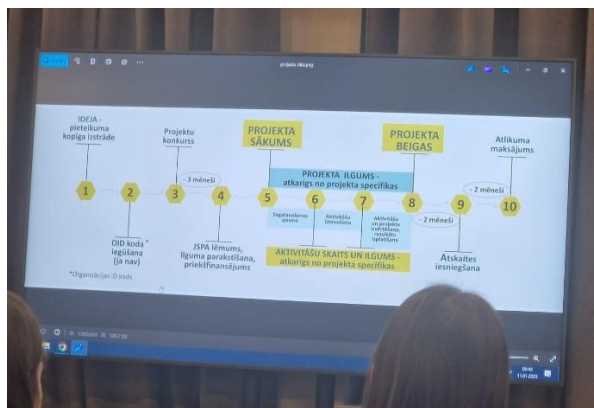
Idejas stiprās puses:

- Rīcības virzieni balstīti uz jauniešu idejām un izvirzītajām prioritātēm.
- Normatīvie priekšlikumi, kas izvirzīti pēc diskusijām ar vietējās kopienas iedzīvotājiem.
- Izvirzīti priekšlikumi finansējuma iegūšanai.
- Idejas un ieteikumi iedzīvotāju drošībai un noturībai pret ārējo apdraudējumu.

Idejas vājās puses:

- Grūtības ar finansējuma piesaisti tieši šajā brīdī.
- Grūtības jauniešu piesaistē, jo ideju īstenošana ir laikietilpīgs process.
- Civilās aizsardzības integrācija izglītībā.
- Infrastruktūras, īpaši ceļu kvalitātes, uzlabošanas izmaksas.

Jauniešu līdzdalība, aktivitātes un klātienes tikšanās

JSPA apmācības

Signālvēlēšanas

Tikšanās ar Zani Petri

Tikšanās ar Česlavu Batņu

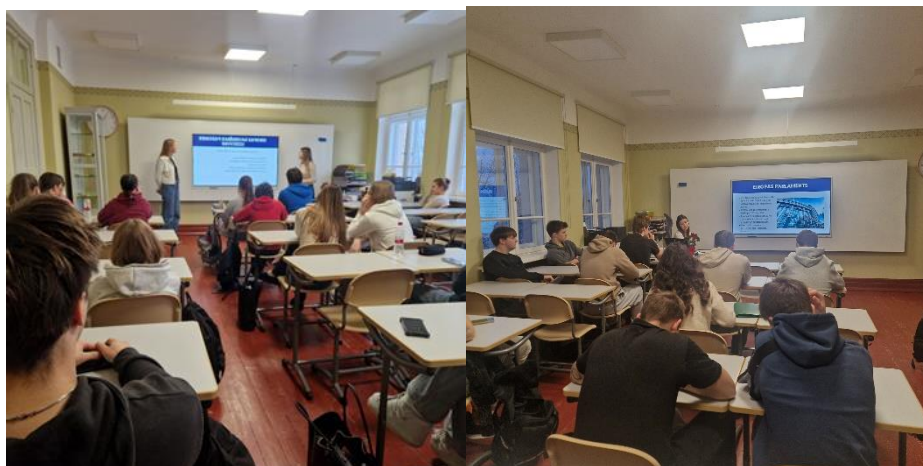

Tikšanās ar Ingu Berkuli

Tikšanās Rihardu Kolu

Vēstnieku vadītās klases stundas

Vēstnieku atklātā stunda

Aptauja

"Dzīvot pierobežā – izaicinājums vai iespēja?"

Šī aptauja tiek veikta, lai izprastu, kā cilvēki jūtas, dzīvojot Latvijas–Krievijas pierobežā, un ko var darīt, lai veicinātu vēlmi šeit dzīvot, palikt vai atgriezties. Aptauja ir anonīma, un atbildes tiks izmantotas tikai sabiedriskā labuma mērķiem.

1. Kurā novadā/ciemā Jūs dzīvojat?

- Alūksnes novadā
- Liepnas pagastā
-
- Cits: _____

2. Cik ilgi Jūs dzīvojat pierobežas teritorijā?

- Mazāk nekā 1 gadu
- 1–5 gadi
- Vairāk nekā 5 gadi
- Esmu šeit dzimis/dzimusi

3. Kā Jūs kopumā jūtaties, dzīvojot pierobežā?

(atzīmējiet vienu)

- Ļoti droši
- Diezgan droši
- Neitrāli
- Nedaudz bažīgi
- Nedroši

4. Kas rada nedrošību, dzīvojot pierobežā?

5. Kas, Jūsprāt, ir lielākie plusi, dzīvojot pierobežā? (atzīmējiet līdz 3)

- Daba un miers
- Stipra kopiena
- Mājokļu pieejamība
- Zemākas dzīves izmaksas
- Iespēja dzīvot tuvāk ģimenei
- Cits: _____

6. Kas ir galvenie izaicinājumi dzīvojot pierobežā? (atzīmējiet līdz 3)

- Bezdarbs
- Iedzīvotāju aizbraukšana
- Drošības sajūtas trūkums
- Slikta ceļu infrastruktūra
- Interneta vai sakaru trūkums
- Trūkst izglītības/kultūras iespēju
- Cits: _____

7. Vai Jūs apsvērtu pārcelties prom no pierobežas tuvāko 5 gadu laikā?

- Nē
- Varbūt
- Jā

Ja jā/varbūt, kāpēc? _____

8. Ko, Jūsaprāt, vajadzētu darīt, lai vairāk cilvēku vēlētos dzīvot pierobežā?

(atbildiet brīvā formā)

9. Vai Jūs atbalstītu jauniešu un aktīvu vietējo iedzīvotāju iniciatīvas pierobežas stiprināšanā (piem., kultūras pasākumi, drošības kampaņas, uzņēmējdarbības idejas)?

- Jā
- Varbūt
- Nē

PALDIES par Jūsu viedokli!

Vai Jūs apsvērtu pārcelties prom no pierobežas
tuvāko 5 gadu laikā?

